

Bibliography, Documentation and Terminology címen kéthavonként megjelenő folyóiratot fog közzétenni; ez a kiadvány az angol nyelvű Monthly Bulletin on Scientific Documentation and Terminology és a négy nyelvű Bibliographical News c. folyóiratot lesz hivatva pótolni;

Összeállítja - tudományszakonként csoportosítva - a kiválóbb tudósok világjegyzékét;

Összeállítja az automatikára vonatkozó könyvek és cikkek általános bibliográfiáját, s elkészíti az

a következő műveket teszi közzé: 1/ a tudományos irodalom színvonalának emelésére irányuló művek bibliográfiája, 2/ a tudományos osztályozásban és kódolásban alkalmazható általános kategóriák vizsgálata /francia és angol nyelven, E. de Grolier előkészítésében/, 3/ a fejlődésnek induló országok könyvtárainak fokozottabb mérvű támogatása /M. Bastardie szerkesztésében/. /BZ/

TRANZLITERÁCIÓ NEMZETKÖZI SZABVÁNYOSÍTÁSA

FRONTARD, R.: Les codes de translittération et leur normalisation internationale. = B. Bibl. Unesco. 15. vol. 1961. 2. no. 85-89. p.

Transzliterálási szabályzatok és nemzetközi szabványosításuk.

Az ISO /International Standards Organization = Nemzetközi Szabványügyi Szervezet/ első szab-

vány-ajánlása ezen a területen: a cirill betűs szövegek latin betűkre való betű szerinti átírása /transzliterálása/. /ISO/R 9. 1955./ A szabvány szövegét megelőző bevezetésben Meyriat fogalmazta meg igen világosan a transzliterálási szabványok kidolgozásában követendő elveket. Szerencsés gondolat, hogy az ISO ezeknek az elveknek a gyakorlatban való alkalmazhatóságát ezen a viszonylag egyszerű feladaton kezdte meg, s ezáltal is megkönnyítette nemzetközi keretekben való elfogadásukat.

A legegyszerűbb s egyuttal legsürgősebb feladat éppen e szabvány elkészítése volt. A latin ábécét használó országokban rohamo-

san nő a cirill betűs kiadványok könyvtári és dokumentációs feldolgozásának szükséglete. Következő feladatként a már transliterált szöveg rekonstituálásának szabványosítását vette tervbe az ISO. Nincs azonban egyelőre szó a latin betűs szöveg cirill betűkre való átírásának nemzetközi szabványosításáról. Az ISO-nak, amely eddig szisztematikusan a nem-latin betűs írásoknak latin betűkre való átírására korlátozta a problémát, nyilvánvalóan ki kell szélesítenie működésének eddigi kereteit. - Természetesen az első feladat megoldása is újabb és újabb problémákat vet fel.

A görög ábécéről latin ábécére való átírás szabványosítása is még a viszonylag könnyű feladatok közé tartozik. Az ujgörög és ógörög szövegek transliterálásának közös nevezőre hozása jó példa arra, hogy a transliterálás elve hogyan segít legyőzni a fonetikai nehézségeket. - Ellenben új problémát vet fel a magánhangzókat nem jelölő írásoknak, - amilyen a héber, arab, - a transliterálása. Itt a transliterálás automatikus jellegének szabályát csak egy, magánhangzókkal és egyéb írásjelekkel kiegészített szövegből kiindulva lehet alkalmazni, következésképp csak az illető nyelvet jól ismerő személy tudja elvégezni. Az ISO 1960. júniusi konferenciáján súlyos viták után fogadták csak el egyes résztvevők az ISO eredeti transliterálási alapelveitől való ilyen eltérést. Felvetették a nem-szótagoló nyelvek problémáját. Elsősorban a kínai nyelvre gondolnak, amelynek publikációs tevékenysége rohamosan növekszik. A kínai szöveg "transzliterálásáról" természetesen szó sem lehet. Az ISO-nak, amely úgy hitte, hogy végérvényesen elvetette a transzkripció /hangzás szerinti, tehát fonetikus/ elvét, újra foglalkoznia kell ezzel a problémával. Cikkíró felveti a kérdést: minek a két fogalmat ilyen élesen elhatárolni, hiszen a transliterálás voltaképpen nem egyéb, mint a transzkripció egyik speciális formája.

A transliterálás nemzetközi sikerének kétségtelenül van egy nagy haszna: megszabadította az átírást azoktól a vég nélküli fonetikai vitáktól, amelyek eleve meddőségre ítélnék minden nemzetközi szabványosítási kísérletet. Másrészt viszont cikkíró óv attól, hogy az ellenkező végletbe essünk és a transliterálás "sérthetetlen" elvéhez való merev ragaszkodással akadályozzuk a nemzetközi szabványosítás végső céljának elérését: az emberek egymásközötti megértésének elősegítését. /MÁ/